

PRAVI NASLOV ZA LIKOVNE ZADEVE

Grafike iz NLB Umetniške zbirke

 NLB Galerija Avla

Pravi naslov za likovne zadeve*

Stolpnica Ljubljanske banke na Trgu revolucije, zdajšnjem Trgu republike, je bila dokončana leta 1972 po načrtih Edvarda Ravnikarja in sodelavcev. Pisarne, sejne sobe in druge prostore so krasile slike, grafike in kipi, ki so bili namensko kupljeni za novo stavbo. Poleg tega je banka naročila izdelavo treh velikih tapiserij za zakritje betonskih sten vhodne avle in poslovalnic v pritličju, ki so jih zasnovali Gabriel Stupica, Andrej Jemec in Janez Bernik. Izbor umetniških del je bil zaupan Zoranu Kržišniku, direktorju Moderne galerije, ki je izbral novejša dela, večinoma nastala v šestdesetih letih 20. stoletja, tako starejše in srednje generacije uveljavljenih umetnic in umetnikov kot tudi mlajše generacije, ki je takrat šele stopala na umetnostni oder in trg. Kržišnik je bil tudi vodja Mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani (od leta 1955 dalje), ki je spodbudil razvoj in popularnost grafike pri nas. Njegov izbor predstavljajo avtorice in avtorji tako imenovane Ljubljanske grafične šole. Večinoma gre za profesorje in diplomante Ljubljanske Akademije likovnih umetnosti, ki so posebno pozornost namenili grafičnim tehnikam. Tako so tudi popularizirali svojo umetnost in jo naredili cenovno dostopno širšemu krogu ljudi.

1

2

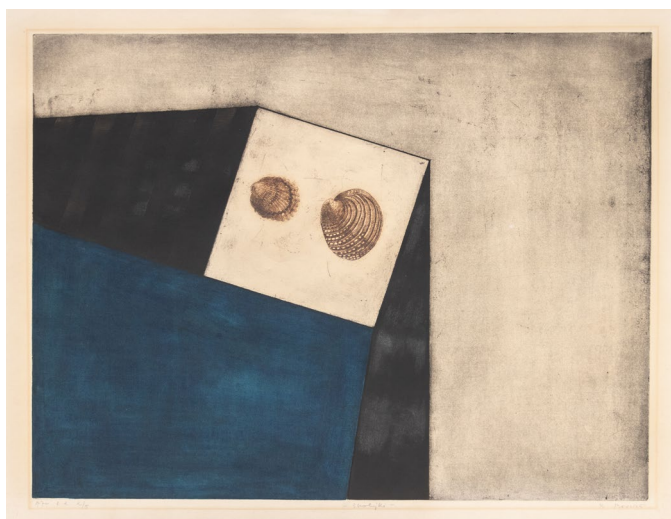
3

*Parafraziranje slogana Ljubljanske banke v sedemdesetih letih 20. stoletja
"Pravi naslov za denarne zadeve"

Izbor razstavljenih grafik prvotne opreme stolpnice iz NLB Umetniške zbirke predstavlja motive, vsebine in izrazne forme, po katerih so umetnice in umetniki najbolj prepoznavni. Božidar Jakac, že pred drugo svetovno vojno uveljavljeni grafični mojster, je predstavljen z ekspresivnim barvnim lesorezom nočnega tihožitja. Sledijo avtorice in avtorji starejše in srednje generacije, večinoma tudi člani tedaj institucionalno protežirane Grupe 69. Vsak izmed njih je izdelal lastno ikonografijo osebne mitologije. Miheličev linorez *Muzikanti* prikazuje njegove značilne groteskne figure - skupino godcev, sestavljenih iz spak razpadlih teles in antropomorfni godal. Pregljeva litografija kaže variacijo njegovega pogostega motiva *V taborišču*. Na levi stopnjevanje abstrahiranja glave v vse večji nemi krik, dokler ne postane krik sam po sebi. Na desni so v ploskovit prostor postavljene reducirane in deformirane osamljene pregljevske figure. Bernikova grafika *Sadež 91* prikazuje njegov, v tistem obdobju prevladujoč, motiv jabolka, ki nosi erotično vsebino. Bogdan Borčić se predstavlja s svojim osrednjim motivom školjk, ki jih začne raziskovati v tem obdobju in ga obsedejo za celo desetletje. Dževat Hozo se vrača v Bosno k lastnim koreninam z reduciranim upodabljanjem variacij muslimanskih nagrobnikov.

4

5

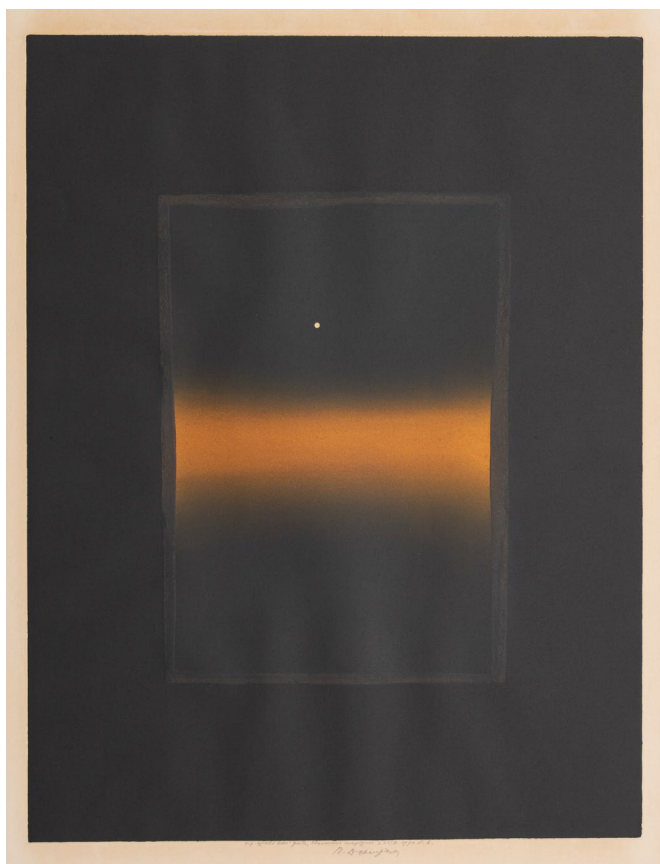

6

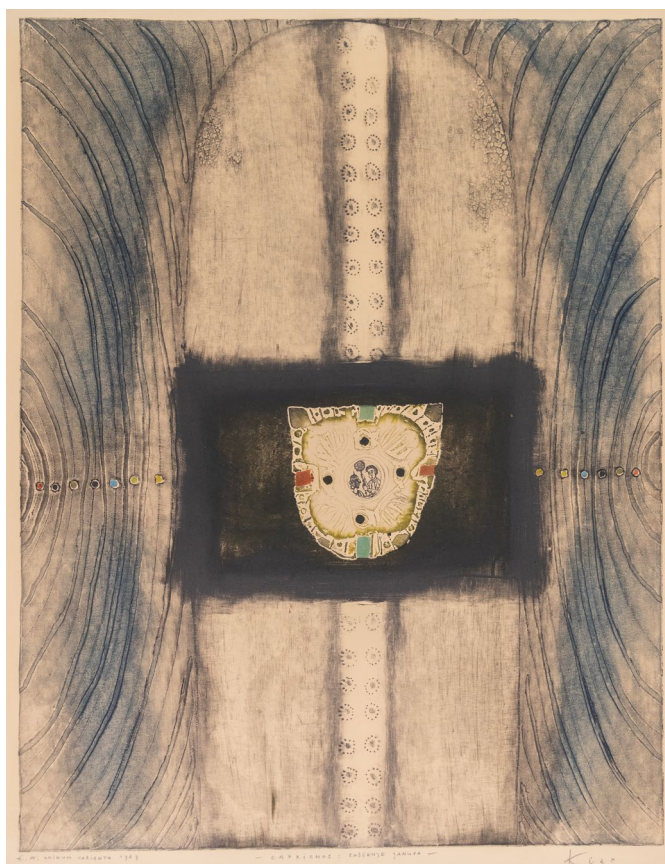
Riko Debenjak, ki se je posvetil raziskovanju grafičnih tehnik in njihovih skrajnih zmožnosti izraza, z *Magičnimi dimenzijami* prikazuje prostorsko ukrivljanje prostora – neskončnega vesolja. Andrej Jemec je predstavljen z značilno tonsko »abstraktno krajino« organskih barvnih arabesk. Kiar Meško združuje likovno in tematsko vsebino, ki je v delu *Caprichos: Čaščenje Janusa* skrčena na miniaturn medaljon na sredini grafičnega lista, poudarjenega z barvnimi in likovnimi elementi.

8

7

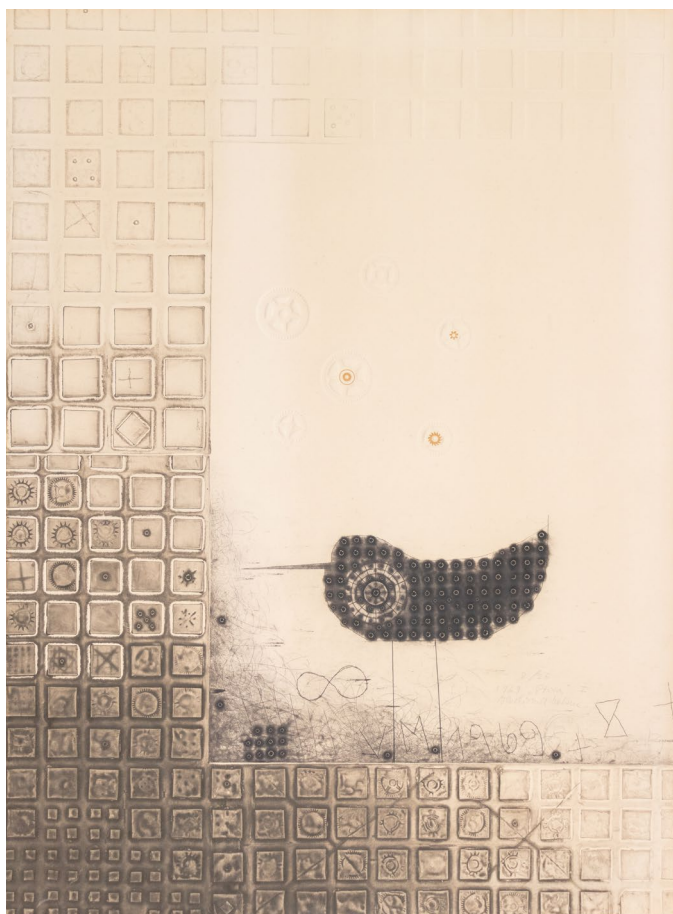

9

Adriana Maraž je prepoznana po »portreih« pobištva. Razstavljena grafika kaže na začetke razvoja tega motiva in prikazuje izsek postelnega naslonjala, ki služi kot okvir za njen avtoportret. Vladimir Makuc v izčiščeni in reducirani formi podobe *Ptice I* na kamnitem zidu odpira okno v svojo lirično kraško krajino. Marjan Pogačnik pa v reliefni jedkanici predmete razprostre po ravnini in sestavlja intimno zgodbo o *Cesti*. Janez Boljka iz krogov, črt, zarez, kvadratov, mrež in lobanj sestavlja *Idola* – svoj dvodimenzionalni totem.

10

11

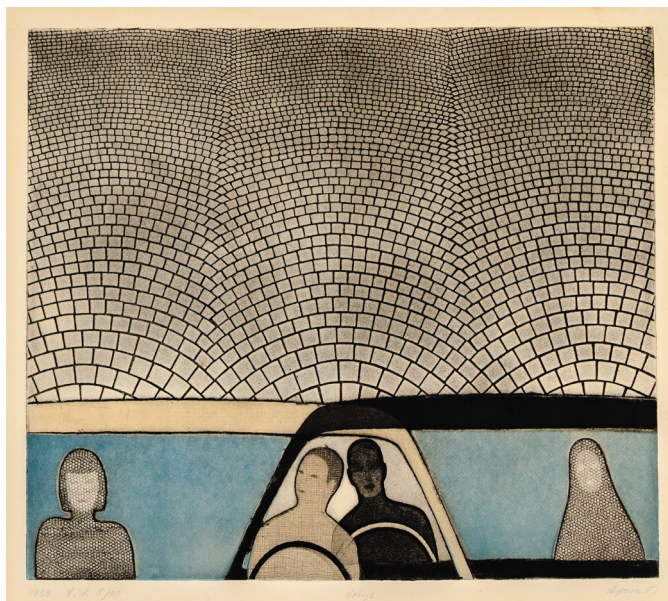
12

Tinca Stegovec in Karl Zelenko vsak na svoj likovno pripoveden, tudi duhovit način prikažeta banalnost in odtujenost urbanega vsakdana v grafikah *Vožnja* in *Gradnje*. Kot outsider ter samouk je predstavljen Jože Horvat – Jaki z grafiko *Demon*, ki v gosti linijski risbi upodablja fantastično antropomorfno bitje. V obdobju druge polovice šestdesetih let 20. stoletja se pri nas uveljavi nova figuratika, na katero vpliva lokalna ali socialistična interpretacija poparta. Prevzela je predvsem mlajšo generacijo, čeprav se je dotaknila tudi nekaterih prej omenjenih avtorjev in avtoric. Lojze Logar z izsekom ženskega torza namiguje na reklamni plakat. Metka Krašovec v osebno izpovedno krajino intenzivnih barv postavi ljubezenski par. Gorazd Šefran abstrahirano plešočo figuro izvede na z rastrom poudarjenem prostoru.

Grafike predstavljenih avtoric in avtorjev s podobno vsebino in likovnim izrazom so bile sopotnice mnogim bančnim uslužbenkam in uslužbencem skozi njihov delovni vsakdan. Nekatere so vzljubili in so še vedno v bančnih prostorih, druge, predvsem tiste »črne, zamorjene«, pa so bile z novimi generacijami zaposlenih umaknjene v depo. Kržišnikov izbor avtorjev in grafik je tudi pričevalec tedanjega družbenega in umetnostnega obdobja ter okusa. Ne glede na vse pa so grafike prestale preizkus časa in izkazujejo tehnično in umetniško mojstrstvo njihovih ustvarjalk in ustvarjalcev.

Z razstavo obeležujemo Ravnikarjevo leto 2023.

Meta Kordiš

13

14

15

Seznam del na razstavi

Božidar Jakac, *Poslednje zvezde*, 1953, barvni lesorez, L 49 x 30,5 cm, O 35,5 x 24 cm (slika 1)

France Mihelič, *Muzikanti*, 1959, linorez, L 60 x 79,5 cm, O 45 x 62 cm (slika 2)

Marij Pregelj, *V taborišču*, 1964, litografija, L 60 x 79,5 cm, O 45 x 62 cm (slika 3)

Janez Bernik, *Sadež 91*, 1970, akvatinta, jedkanica in suha igla, L 75 x 55,5 cm, O 64 x 55,5 cm (slika 4)

Bogdan Borčič, *Školjka*, 1970, barvna akvatinta in jedkanica, L 76 x 56 cm, O 64 x 49,5 cm (slika 5)

Dževat Hozo, *Počiteljska*, 1969, barvna akvatinta in jedkanica, L 75 x 52 cm, O 50 x 31 cm (slika 6)

Riko Debenjak, *Magične dimenzije LXX/B*, (*Dimensions magiques LXX/B*), 1970, barvna akvatinta in jedkanica, L 76 x 56 cm, O 64 x 49,5 cm (slika 7)

Andrej Jemec, *Modrina*, 1969, barvni sitotisk, L 63,5 x 75 cm, O 54 x 67 cm (slika 8)

Kiar Bogdan Meško, *Caprichos: Časčenje Janusa*, 1969, ročni nanos barve, barvna akvatinta, jedkanica in šablonski tisk, L 75 x 63 cm, O 69,3 x 54 cm (slika 9)

Adriana Maraž, *Postelja*, 1969, barvna akvatinta in jedkanica, L 56 x 75 cm, O 49 x 65 cm (slika 10)

Vladimir Makuc, *Prica I*, 1969, akvatinta, jedkanica in reliefni tisk, L 75,5 x 56 cm (slika 11)

Janez Boljka, *Idol*, 1965, barvna akvatinta in gravura, L 75,5 x 55 cm, O 64,5 x 49 cm (slika 12)

Tinca Stegovec, *Vožnja*, 1969, barvna akvatinta in jedkanica, L 51 x 63 cm, O 37 x 42 cm (slika 13)

Jože Horvat – Jaki, *Demon*, 1968, jedkanica, L 58,5 x 42,5 cm, O 43,5 x 31 cm (slika 14)

Lojze Logar, *Figura K*, 1970, barvni sitotisk in šablonski tisk, L 62,5 x 50,5 cm (slika 15)

Metka Krašovec, *Slutnja*, 1971, mehka prevleka (verniss mou) in šablonski tisk, L 57 x 69 cm, O 49 x 64 cm (slika 16)

Gorazd Šefran, *Prisluškovanje v rdečem*, 1970, barvna litografija, L 66 x 48,5 cm, O 45 x 39 cm (slika 17)

Marjan Pogačnik, *Cesta*, 1967, reliefna barvna jedkanica, L 75,6 x 61 cm, O 60,2 x 45 cm

Karel Zelenko, *Gradnje*, 1961, jedkanica, L 75 x 52 cm, O 49 x 33 cm

16

17

Naslovnica: Andrej Jemec, *Modrina*, 1969, barvni sitotisk

Avtorica in kustosinja razstave: dr. Meta Kordiš
Restavratorka: Vesna Drnovšek
Fotografija: Jakob Jurič
Oblikovanje: Polona Pongračič, Petra Rodman - Bela design
Lektoriranje: Liljana Djakić
Tehnična izvedba: Sašo Mavsar - Fini oglasi, Izidor Iljaš
NLB Zavod za upravljanje kulturne dediščine, Ljubljana
Zanj: Irena Čuk, direktorica

NLB Galerija Avla, Trg republike 2, Ljubljana, 30. maj 2023
Vstop prost
nlb.si/galerija
nlb.si/poslovalnice/poslovalnica-trg-republike